

# L'autur e sia translatura

«Accord» dad Oscar Peer en la versiun franzosa «Coupe sombre»

DA DR. CLAU SOLÈR

■ Questa impressiun nascha en connex cun la translaziun franzosa dal raquint «Accord» dad Oscar Peer ch'è cumparida dacurt e sa numna «Coupe sombre». L'ediziun originala da 1978 en il vestgì modest da la «Chasa paterna» cun 60 paginas è sa fittada e sa preschenta sco bel cudesch da 100 paginas. Il disegn abstract da J. Guidon sin la cuverta è sa concretisà senza falsifitgar l'impressiun. La cuverta davos tradescha la premura da la chasa editura genevrina «Éditions Zoé» e porscha al public ina resumaziun dal raquint, la biografia da l'autur ed in purtret bunamain programmatic, numnadamain l'autur Oscar Peer pli grand davantvart, e mez zuppada, la translatura Marie-Christine Gateau-Brachard.

La relaziun visuala è er sa manifestada concretamain en la translaziun, siond che la translatura ha tschertgà e mantegnì il contact cun l'autur e ch'el ha per uschè dir approvà la translaziun. Questa stretga collavuraziun para er dad esser stada fritgavla, sch'ins legia il text franzos.

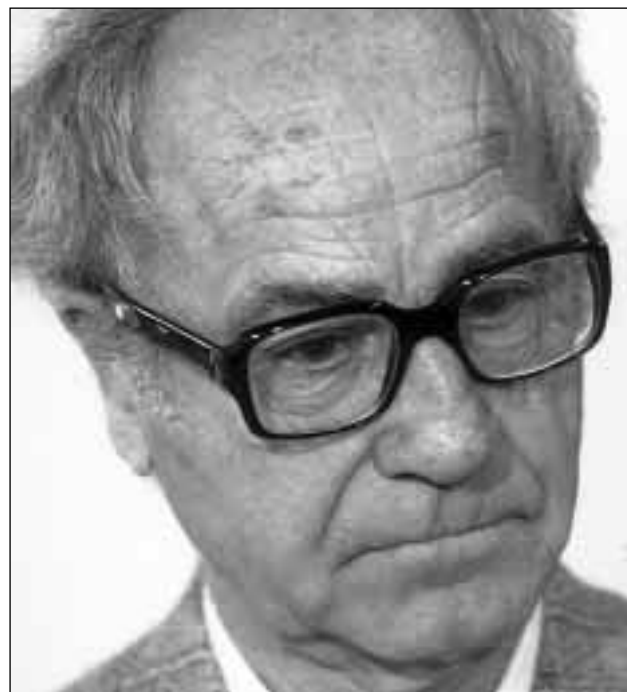
Da princip datti duas pussaivladads per intermediar texts en autras linguas. Ins po emprender la lingua originala – ina metoda fascinanta, ma pretensiusa en temp e capacitads – ubain insatgi translatescha l'ovra ord la lingua estra en in'enconuscenta. Questa procedura è vaira delicata e po ir differentas vias: restar totalmain fidaivla a l'original cun ina translaziun vaira verdaivla, ma forsà strusch chapibla u adattar l'ovra a la lingua da translaziun. Ed ins sa che mintga translaziun è gist era in'interpretaziun ch'ins duess dentant restrenscher tant sco pussaivel.

L'incumbensa principala d'ina tra-



Oscar Peer e Marie-Christine Gateau-Brachard.

MAD



L'autur Oscar Peer.

LO

ducziun è quella da furnir in text en ina autra lingua uschia ch'el evokescha tar il lectur d'in auter ambient e cultura ina sensaziun cumparabla a quella da l'original tar ses lectur. Perquai èsi er van da vulair analizar ina translaziun pled per pled u da controllar la fidaivladad structurala per qua tras eventualmain valitar la traducziun.

Davart il niz e la valor da translatar texts esters en rumantsch datti bunamain tantas opiniuns sco chaus (auturs e translatur) sco quai ch'ins po leger en l'ovra fundamentala «Literatur und Kleinsprache» da C. Riatsch e L. Walther. La qualitat da texts rumantschs en versiuns estras duessan ils lecturs da questas linguas giuditgar en emprima lingua ed ins na duess betg emblidar che tscherts texts n'èn strusch

translatabels, sch'jau pens al text da *Cla Biert* «La runa», in text sincron rumantsch-franzos.

In'ulteriura dumonda è quella da la selecziun dals texts. Sper texts bunamain predestinads per versiuns dependa la selecziun fermamain da la translatura potenziala che preferescha in u l'auter autur u magari schizunt d'ina casualitad che ha creà il contact tranter il text original e chaschunà ina versiun. Dasperas datti in manaschi programmatic che vul intermediar tranter las litteraturas ed ils differents lecturs sco p. ex. la collecziun CH cun in vast program.

In punct vaira remartgabel è quel da las linguas da translaziun. Durant decennis han ins schizunt translata d'in idiom a l'auter sco sch'ins na pudess betg chapir els, ed anc oz datti glied

che vuless translaziuns dal rumantsch grischun vers lur agen idiom! Texts rumantschs datti probablmain en prest tut las linguas, sch'ins resguarda er ils cudeschs dad Aluis Carigiet e Selina Chönz. Linguas preferidas èn senza dubi il tudestg, il franzos (actualmain er il rumen) e remarcablmain strusch il talian, saja ch'els chapeschan il rumantsch u che l'interess manca.

Remartgablmain datti bleras traducziuns en franzos. Quest fatg n'è strusch d'attribuir a raschuns finanzialas ed er betg d'explitgar be cun la simpatia speciala, ma è d'attribuir ad ina lunga tradiziun d'intensivs contacts. Pensaina a la dimora da Peider Linsel a Genevra, a l'engaschament dad Anton Velleman cun sia grammatica e ses emprim vocabulari pluriling 1929 (puter-tudestg-

franzos ed englais) ed er emprim docent privat cun intginas lecziuns da rumantsch a l'universitad che posseda oz ina mesa professura. Spezials merits per la preschientscha rumantscha en Svizra romanda han er Denise e Gabriel Mützenber, Alain Pichard senza dentant emblidar blers Rumantschs activs.

Las translaziuns franzosas da texts rumantschs cumpiglian prosa da *Gian Fontana* (Le président de Valdei), da *Cla Biert* (La mutation, Jeunesse en Engadine), d'*Ursicin G. G. Derungs* (Dieu et le bon diable), da *Leo Tuor* (Giacumbert Nau) e dad Oscar Peer (Coupe sombre), poesias da *Luisa Famos*, ma er la biografia dad *Otto Barblan* senza vulair menziunar tut.

Returnaina tar «Coupe sombre», la versiun franzosa dal raquint «Accord» dad Oscar Peer. Questa traducziun sa stenta da restar tant fidaivla sco pussaivel a l'original. I reussescha a Marie-Christine Gateau-Brachard dad ina vart d'interpretar la descripziun rumantscha dal mund alpin en ina tala franzosa e da l'autra vart da mantegnair l'atmosfera serrada e smanatschanta. Er ils dialogs restan curts e directs senza grondas explicaziuns, spezialmain quests cun Simon, quest uman disgrazià e persequità. En mintga cas gida la traducziun a mantegnair il dialog tranter il mund rumantsch e quel romand. Quest intent vegn confermà a moda particulara e ve-saivla e munta er ina bella distincziun, numnadamain distinguind l'autur Oscar Peer e la traductura Marie-Christine Gateau-Brachard cun il «Prix Littéraire Lipp Zürich 2000» ch'els pon retschai-ver ils 4 d'avrigl a Turitg.

**Oscar Peer. Coupe sombre. Traduction du roman par Marie-Christine Gateau-Brachard. Éditions Zoé. Carouge-Genève 1999. ISBN: 2-88182-361-0.**